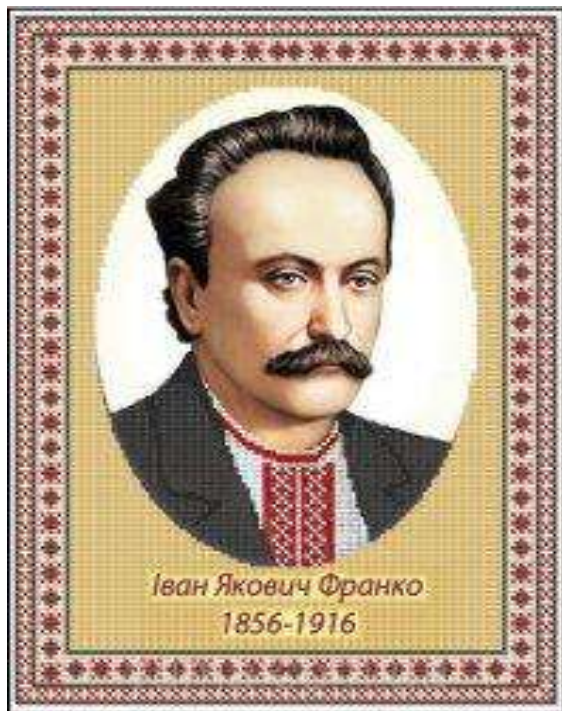

ЗВО «Університет Короля Данила»

Бібліотека ЗВО «Університет Короля Данила»

**Іван Франко –
це розум і серце нашого народу**

Довідкове видання

Івано-Франківськ

2025

Іван Франко – це розум і серце нашого народу: довідкове видання / укл .: Чікальова С.О. Івано-Франківськ: ЗВО « Університет Короля Данила» , бібліотека, 2025 . 28 с.

Довідкове видання з нагоди відзначення 169 років від дня народження Івана Франка (1856 - 1916).

Мета довідкового видання: вивчення та вшанування великих особистостей, зокрема Івана Яковича Франка, українського письменника, поета, вченого, філософа і громадського діяча.

Видання розраховане на всіх, хто цікавиться життєвим та творчим шляхом Івана Яковича Франка.

Інформація сприятиме збереженню та поглибленню нашого спільного культурного спадку та історії.

ВСТУП

27 серпня 2025 р. вся Україна відзначає 169-ту річницю від дня народження національного генія Івана Франка, який увійшов до світової історії як видатний поет, прозаїк і драматург, перекладач і літературний критик, публіцист і філософ, фольклорист і мовознавець, етнограф і економіст, громадський і політичний діяч.

Іван Франко – автор близько 6000 творів, серед яких 10 поетичних збірок, 1 збірка поем (усього їх 50), 10 творів великої прози і близько 100 малої, понад 3000 публіцистичних статей., праці з літературознавства, історії, економіки, публікації суспільно-політичного характеру

Франко – незрівняний за своєю багатогранністю й могутнім інтелектом навіть серед найбільших умів людства. Автор майже шести тисяч творів (відоме 50-томне видання його спадщини – це, можливо, лише третина Франкового доробку), великий гуманіст і поет, драматург шекспірівського закрою, критик і дослідник літератури, історик і філософ, фольклорист і етнограф, мовознавець і мистецтвознавець, соціолог і економіст, він був першорядним публіцистом, журналістом, видавцем, одним з чоловічих діячів в українському політичному житті останньої чверті XIX – початку XX століття. «Академією в одній особі» називали його сучасники. За 40 років праці на ниві української культури Іван Франко зробив для її утвердження таки справді більше, ніж будь-яка академія.

Енциклопедист у найкращих європейських традиціях, людина універсальної обдарованості, титанічної – «мужицької» – працьовитості, знавець 14 мов. Творча спадщина Франка вражає.

Твори письменника видані мільйонними тиражами в перекладах багатьма мовами народів світу. Його іменем названо колишні Станіслав, Нагуєвичі, Янів,

центральні вулиці багатьох міст. Ім'я Івана Франка носять культурні і навчальні заклади України та українського зарубіжжя. У Києві, Львові, Дрогобичі й Бориславі споруджено пам'ятники великому синові українського народу.

Він слідував своєму принципу і в громадській діяльності, і в публіцистиці, але найбільше – в літературній творчості. Він збагатив українську культуру численними творами: збірка «Зів'яле листя», історична повість «Захар Беркут», «Борислав сміється», психологічна драма «Украдене щастя», а також поема «Мойсей». Це лише найвідоміші витвори мистецтва з творчого доробку Івана Франка.

Важким був шлях письменника до усвідомлення себе пророком власного народу. Йому довелося пережити безліч випробувань, цькувань, образ, самотність. Але він пройшов крізь все це заради того, щоб вивести свій народ з пустелі рабства та національної сліпоти. Він відчував себе потрібним народові та робив все заради його процвітання.

Саме І. Франко – натхненник та батько січових стрільців – наполягав на ширшому використанні слова «українці» замість «русини», як йменували себе галичани. В «Одвертому листі до галицької української молодіжі» Франко писав: «Ми мусимо навчитися чути себе українцями – не галицькими, не буковинськими, а українцями без соціальних кордонів...»

Іван Франко був просвітником для свого народу, якому століттями прагнули довести його холопськість та неповноцінність. Він прагнув виростити справжніх українців, зробити з них повноправних громадян своєї держави. Вічний революціонер українського народу, він по праву вважається одним з найвеличніших українців

Національне відродження України – генеральна тема творчості і провідна ідея життя Івана Франка: «Нам пора для України жити!» Важко переоцінити, яка величезна частка теперішнього нашого національного світогляду, нашої національної культури і сили прийшла до нас від цієї людини. Його праця була

працею справжнього Каменяра – не тільки такого, що пробиває величезну скелю, щоб вийти на власний шлях, але і такого, що лупає каміння на дорозі, по якій мусять пройти мільйони ніг, що до цього в'язли в болоті. «Цей поет формував —совість народню», поет з —рабів» творив —народ!» – писав С. Петлюра. Іван Франко назавжди вписав своє ім'я в історію рідного краю золотими літерами, ставши унікальним мислителем, митцем, вченим і публіцистом України, її «Мойсеєм». Велету духу було притаманне все людське. У зовнішності не мав нічого «докторального»: невисокого росту, чоластий, з рудуватими вусами та глибокими сірими розумними очима. Любив жінок, природу, був запопадливим рибалкою і грибником, не кутив і не вживав спиртного, любив товариство. Був певний себе і відважний, затаєний і переконливий у дискусіях, не кланявся можновладцям. Нестатки, ув'язнення, важка праця, сімейні негаразди раз по раз підточували його здоров'я.

Франко вважав себе пекарем, який випікає хліб для щоденною вжитку. Та творчий доробок І. Франка став для нас духовною програмою і скарбом неоцінним, який не вичерпається .

Народився **Іван Якович Франко** 27 серпня 1856 року в присілку **Війтова гора села Нагуєвичі** (нині це Дрогобицький район Львівської області) в родині заможного сільського коваля.

Іван Франко - видатний український письменник, поет, публіцист і вчений. Спадщина класика величезна, а вплив на культуру важко переоцінити. У 1915 році письменника висунули на Нобелівську премію, але до розгляду кандидатура Івана Франка не дійшла через смерть претендента.

Дитинство і юність

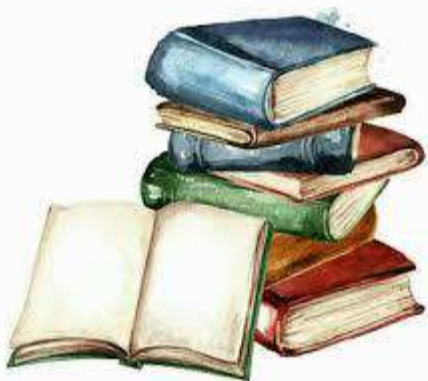
Майбутній класик української літератури народився в заможній родині. Її глава - галицький селянин Яків Франко - заробляв гроші ковальською справою, а мама - Марія Кульчицька - була з «шляхетних». Молодше за чоловіка на 33 роки, жінка зі збіднілого роду русинів-шляхтичів ростила дітей. Перші роки життя класик називав світлими. Коли Іванові Франку виповнилося 9 років, помер батько. Мама вийшла заміж вдруге, вітчим замінив дітям батька. З Іваном він налагодив дружбу і зберігав її все життя. У 16 Іван став сиротою: не стало мами. У Дрогобицькій школі при католицькому монастирі Іван виявився найкращим учнем: викладачі пророкували йому професорське майбутнє. У хлопця виявилася феноменальна пам'ять - лекції цитував дослівно, а «Кобзаря» знав напам'ять.

Франко знав польську та німецьку мови, робив віршовані переклади Біблії, багато перечитував європейських класиків, праці з історії та природничих наук. Заробляючи гроші репетиторством, гімназист Іван Франко примудрився зібрати бібліотеку з півтисячі книг. Знаючи іноземні мови, він цінував рідну українську, збирав і записував старовинні народні пісні, легенди. Жив Іван Франко у далекої родички, яка володіла столярною справою в Дрогобичі. Траплялося, що спав юнак у тільки но зроблених гробах (розповідь «У столярні»). Влітку майбутній класик української літератури пас худобу в рідних Нагуєвичах і допомагав вітчиму в полі. У 1875 році Іван Франко

отримав атестат з відзнакою і вступив до Львівського університету, вибравши факультет філософії

Література

Іван Франко кожні два дні писав новий твір, а кожного року видавав по 5-6 книжок. Серед сучасних письменників таких титанів немає, а колосальна працездатність Франка просто вражає.

Художня творчість Івана Франка за жанрами і тематикою дуже різноманітна: він - автор тринадцяти збірок поезій, вісімнадцяти збірок оповідань, восьми повістей, одинадцяти п'єс, багатьох поем, казок. Одним з найважливіших видів діяльності І.Франка було вивчення ним народної творчості та піднесення її на рівень вітчизняної культури. Він особисто записав більше 400 народних пісень, 1500 коломийок. У співпраці з відомим українським композитором Миколою Лисенком І.Франко поповнив скарбницю української культури власними піснями з фольклорною тематикою та ліричними романсами. За словами Петра Колесника: "Він був першим, хто з вершин світової літератури оком ученого і талановитого критика глянув на українську літературу". У кінці XIX століття Івану Франкові належала провідна роль у публікації творів української літератури, їх популяризації серед української та світової громадськості. Він упорядкував та випустив три антології української поезії: "Антологія руська", "Вік", "Акорди". Велику частину доробку Івана Франка складають переклади визначних, всесвітньо знаних літературних пам'яток. Відомо, що І.Франко володів приблизно чотирнадцятьма мовами. Однією з особливих заслуг І.Франка є те, що він познайомив земляків з найвизначнішими творами різних епох світового

масштабу. Це і твори старовинного світу, індійської і арабської літератури, літератури європейських народів - середньовічної й нового часу, слов'янських літератур. Він перекладав Шевченка німецькою. Перекладав українською Шекспіра, Гейне, Золя, Флобера та інших західноєвропейських письменників-реалістів. Він задумав грандіозну бібліотеку перекладених творів ("Бібліотека найзнаменитіших романів і повістей"), один список яких вражає своєю різноманітністю. В 90-х роках XIX століття Іван Франко тісно співпрацює з польським часописом "Kurjer Lwowski", а також стає відомим у польському суспільстві взагалі завдяки своїй громадській діяльності. Крім того, у доробку письменника знаходимо твори написані польською мовою, і які не мають перекладу українською. Також І.Франко займається активною громадською діяльністю серед поляків: це і допомога в організації польської селянської партії, і співпраця з польським діячем Вислоухом у виданні народної газети. Тому сміливо можна сказати, що І.Франко зробив чималий внесок в польську культуру. А ось яким згадує І.Франка М.Коцюбинський: "Невеликий, хоч сильний мужчина. Високе чоло, сірі, трохи холодні очі, в лініях бороди щось енергійне, уперте. Рудувате волосся непокірливо пнеться, вуси стирчать. Скромно одягнений, - він тихий і непомітний, поки мовчить. А заговорить - і вас здивує, як ця невисока фігура росте й росте перед вами, мов у казці. Вам стане тепло й ясно од світла його очей, а його мова здається не словом, а сталлю, що б'є об кремінь і сипле іскри". Важко уявити, що в зовнішньо звичайній людині ховалась така талановита, яскрава, неординарна особистість.

Перші твори Іван Франко друкував в університетському журналі «Товариш», завдяки йому перетворився в друкований орган революціонерів. Доноси недоброзичливців і реакціонерів стали причиною першого арешту Івана

Франка та членів редколегії «Товариша». Франко засудили на 6 тижнів, але звільнили через 9 місяців (8 місяців чекав суду). Юнака помістили в камеру до запеклих злочинців, бідняків, яких злидні підштовхнула на тяжкі злочини. Спілкування з ними стало джерелом написання белетристичних творів, які після звільнення Іван Франко надрукував у редактованих ним виданнях. Розповіді «тюремного циклу» перекладені іноземною мовою і названі кращими в спадщині літератора. Покинувши тюремні катівні, Іван Франко зіткнувся з реакцією консервативного суспільства: від «злочинця» відвернулися і народовольці, і русофіли. З університету юнака відрахували. Молодий революціонер з соціалістичними поглядами опинився в авангарді борців з австрійською монархією. З соратником М. Павликом видавав журнал «Громадський друг», де надрукував вірші, нариси і перші розділи повісті «Boa constrictor». Незабаром поліція конфіскувала видання, але Іван Франко відновив вихід під іншою, більш промовистою назвою - «Дзвін». У журналі друкується програмний вірш Франка - «Каменярі». І знову конфіскація і зміна назви. У четвертому та останньому номері журналу, названому «Молот», Іван Якович надрукував закінчення повісті та вірші. Іван Франко видавав журнал і підпільно друкував брошури з перекладами праць Карла Маркса і Фрідріха Енгельса, до яких писав передмови. У 1878 році галичанський революціонер очолив журнал «Ргаса» («Праця»), перетворивши орган друкарів у видання львівських робітників. У ці роки Іван Франко переклав поему Генріха Гейне «Німеччина», «Фауста» Йоганна Гете, «Каїна» Байрона, написав роман «Борислав сміється». Навесні 1880 року по дорозі в Коломию Івана Франка заарештували вдруге: політичний діяч встав на сторону коломийських селян, з якими вів судову тяжбу уряд Австрії. Після тримісячного перебування у в'язниці Івана Яковича

відправили в Нагуєвичі, але по дорозі в село за зухвалу поведінку він потрапив в катівні в'язниці в Дрогобичі. Побачене стало приводом для написання оповідання «На дні».

У 1881 році Іван Франко видає журнал «Мир», в якому друкує повість «Борислав сміється». Читачі так і не побачили останніх глав твору: журнал закрили. Вірші Івана Франка взяв до друку журнал «Світло». З них незабаром був сформований збірник «З вершин і низин». Після закриття «Світла» літератор змушений заробляти, виходячи друком у виданнях народовольців. У ці роки в журналі «Зоря» вийшла знаменита повість «Захар Беркут», але незабаром співпраця письменника з «Зорею» припинилося. В середині 1880-х в пошуках заробітку Іван Франко двічі приїжджав до Києва, випрошуючи у столичних лібералів грошей на видання власного журналу. Але обіцяні гроші потрапили не Івану Яковичу, а до редакції «Зорі». На початку 1890-х Франко написав докторську дисертацію, взявши за основу політичну поезію Тараса Шевченка. Але Львівський університет не прийняв дисертацію до захисту. Іван Якович подав дисертацію до Чернівецького університету, але і там йому відмовили. Восени 1892 року літератор вирушив до Відня, де написав дисертацію про старохристиянський духовний роман. Через рік в Австрії Івану Франку дали ступінь доктора філософії. У 1894 році після смерті очолював у Львівському університеті кафедру української літератури професора О. Огоновського Франко намагається зайняти вакантне місце. Його пробна лекція викликала величезний інтерес у студентів, але на кафедру Івана Яковича не взяли. До 25-річчя творчості Івана Франка, яке письменники і творча молодь України святкували широко, вийшла збірка віршів «Мій смарагд».

Революція 1905 року в Росії викликала у письменника наснагу, він відгукнувся на подію поемою «Мойсей» та збіркою віршів «Semper tūo», до якого увійшло

вірш

«Конкістадори».

На початку 1900-х відносини Івана Франка з українськими націоналістами, на чолі яких стоїть Михайло Грушевський, загострюються. У 1907 році спроба очолити кафедру в Львівському університеті в черговий раз провалилася: заяву Франка навіть не розглядали.

Іван Франко, як і його попередники і сучасники, неодноразово звертався до теми теологічної, біблійної. Інтерпретація письменником християнського гуманізму оригінальна. Найяскравіший приклад - вірш «Легенда про вічне життя».

Десятки прозових і поетичних творів метра опублікували після його смерті. В цілому Іван Франко написав понад п'ять тисяч творів. Сучасники порівнювали його з великими людьми Ренесансу, називали «великим астральним тілом, що зігріває всю Україну». Але говорячи про життя українського класика, часто згадують його цитату: «Живуть, як боги, кати, і гірше пса бідняк живе».

Приватне життя

З майбутньою дружиною Ольгою Хоружинською письменник познайомився в Києві в середині 1880-х. Іван Франко красенем не був: рудоволосий, з очима, що сльозяться, невисокий. Він захоплював жінок неймовірною ерудицією, прогресивними поглядами і енциклопедичними знаннями. Красуня Ольга полюбила галичанина. Застереження родичів і друзів про те, що молода людина належить до іншого кола, ні до чого не привели. На весілля Іван Франко запізнився: надівши весільний фрак, він зачитався рідкісною книгою в бібліотеці.

Переїзд киянки в столицю Галичини щастя не приніс: манірні львів'янки називали Ольгу «москалькою», молодій жінці всупереч старанням так і не

вдалося стати своєю. Сім'я, в якій один за іншим з'явилося четверо дітей, гостро потребувала грошей. Івана Франка не брали на роботу, його переслідували поліція і влада, творчість приносила скромні доходи. Синам Андрію, Тарасу, Петру і дочці Анні отець читав казки братів Грімм, Іван Якович блискавично перекладав їх з німецької мови. У рідному селі Франка водив дітей в ліс і на річку. Ольга, уклавши дітей спати, перекладала з німецької та французької мов, писала статті для альманахів, обговорювала з чоловіком його твори. Але життєві негаразди і бідність підірвали нестійку психіку - у Ольги проявилася спадкова схильність до нервових зривів. У 1898 році Іван Франко отримав національну премію. До цих грошей Ольга додала залишене від приданого і взяла на себе будівництво будинку у Львові. Але пожити в новому будинку щасливо не вийшло. Психічний розлад Ольги погіршився, нервові розлади і зриви почалися в Івана Яковича. Останньою краплею стала смерть старшого сина Андрія в травні 1913 року, Ольга потрапила в психіатричну лікарню.

Смерть

Останні місяці життя Іван Франко жив у притулку для січових стрільців: за письменником доглядали студенти-волонтери. До 60-річного ювілею Франка не дожив 3 місяці. Він помирає у повній самоті. Син Тарас в полоні, Петро воював, дочка Анна працювала в київському госпіталі. Письменник помер удома: Франко втік з притулку в травні 1916 року. Того року його висунули на здобуття Нобелівської премії, але її дають живим. Не стало вченого і літератора 28 травня. Поховали його на львівському Личаківському кладовищі.

Навчаючись у Дрогобицькій гімназії імені Франца-Йосифа, Іван Франко **виявляв феноменальні розумові здібності: міг дослівно цитувати годинну лекцію вчителя, знав напам'ять усього "Кобзаря", багато читав.** Тоді ж почав комплектувати власну бібліотеку, яка нараховувала майже 500 книжок українською та іншими європейськими мовами, усього у ній було 12 тисяч примірників.

У 1875 році Франко отримав стипендію і восени вступив на філологічний факультет Львівського університету.

Саме Івану Франку належить ініціатива вживання в Галичині назви «українці». Так, в «Одвертому листі до галицької української молодіжі» (1905 р.) Франко писав: **«Ми мусимо навчитися чути себе українцями – не галицькими, не буковинськими, а українцями без соціальних кордонів...».**

Полум'яний патріот своєї Батьківщини, Іван Франко оспівував свою любов до України у своїх віршах:

О краю мій, підгір'я ти прекрасне,
Як я люблю, як люблю тебе!
Мов зірка та, що світить і не гасне,
Так та любов в душі моїй живе.

Видатні українські письменники та поети присвячують Івану Франку свої твори, так Микола Вороний писав:

Іван Франко – мов дух стихії,
Що творить в нас і серед нас,
Що будить сили молодії,
Руйнує зло, живить надії

На Україні в лютий час!

Особливості його творчості

Франко творив майже в усіх літературних **жанрах**:

- поезії
- поеми (соціально-побутові, сатирично-політичні, гумористичні, історичні, біографічні, філософські)
- казки
- оповідання для дітей і дорослих (понад 100)
- повісті
- романи
- драматичні твори (близько 15)
- нариси
- фейлетони
- памфлети
- етюди
- літературно-критичні статті тощо.

Проза письменника має гуманістично-просвітницький зміст, насичена соціальним оптимізмом.

Поезія характеризується патріотичною наснаженістю, глибиною філософських роздумів, щирістю душевних переживань (деякі твори митця покладені на музику: «Ой ти, дівчино, з горіха зерня», «Червона калино, чого й в лузі гнешся?»).

Тематичні обрії творчості:

- сучасне і минуле галицького села;
- зображення життя людей «дна»;
- навчання і виховання дітей;
- життя інтелігенції, духівництва, робітників;
- історичне минуле;
- проблеми сучасного життя та ін.

Іван Франко частково дотримується традиційних поглядів на **тематичні пласти** української літератури, що розкривають життя різних соціальних верств українського народу, і, у той же час, виводить літературу на нові обрії.

Стильово І. Франко належить до перших реалістів в українській літературі. Він — найвизначніший поет пошевченківської доби. Новаторською була вже його друга збірка «З вершин і низин».

Традиції й новаторство в художній літературі — це взаємопов’язані поняття, які характеризують вузлові моменти літературної спадкоємності. Традиція в будь-якій сфері людської діяльності — те, що у формі усталених звичаїв, норм, порядків передається з покоління в покоління. У художній літературі у процесі тривалого її розвитку традиційними стають деякі теми, мотиви, ідеї, образи і т.п.

Літературні твори І. Франка

- Франко І. Великий каменярь ; Проза та драматургія Івана Франка : навчальний посібник / І. Я. Франко. – Київ : Грамота, 2003. – 672 с. – (Шкільна бібліотека).
- Франко І. Вибрані твори / І. Я. Франко. – Львів : Каменярь, 1977. – 253 с.
- Франко І. Захар Беркут : Образ громадського життя Карпатської Русі в XIII віці / І. Я. Франко. – Київ : Дніпро, 1979. – 155 с.
- Франко І. Захар Беркут : роман / І. Я. Франко. Черніговка / М. Костомаров. – Київ : Український Центр духовної культури, 1994. – 322 с. – (Український історичний роман). Франко І. Земле, моя всеплодющая мати...: вірші, оповідання, казки / І. Я. Франко. – Київ : Веселка, 2000. – 399 с. – (Шкільна бібліотека).
- Франко І. Зібрання творів : у 50 т. / І. Франко. – Київ : Наук. думка, 1976–1986.
- Франко І. Мойсей ; Перехресні стежки : поема, повість / І. Я. Франко. – Київ : Наукова думка, 2001. – 384 с. – (Б-ка школяра).
- Франко І. Борислав сміється. Захар Беркут : повісті / І. Франко. – Львів : Каменярь, 1990. – 352 с. – (Шкільна бібліотека).
- Франко І. Вибрані твори / І. Франко. – Харків : Ранок, 2009. – 318 с. – (Українські класики).
- Франко І. З вершин і низин : поезії, поема / І. Франко. – Київ : Веселка, 1992. – 189 с. – (Перша книжка генія)
-

-
- Франко І. Захар Беркут : образ громад. життя Карпат. Русі в XIII ст. / І. Франко. – Київ : Дніпро, 1979. – 155 с.
- Франко І. Земле моя, всеплодющая мати... : вірші, оповідання, казки / І. Франко. – Київ : Веселка, 2000. – 398 с. – (Шкільна бібліотека)
- Франко І. Лель і Полель : сучасна повість : пер. з пол. / І. Франко. – Київ : Веселка, 2005. – 198 с. : іл.
- Франко І. Я. Мойсей. Перехресні стежки : поема, повість / І. Я. Франко. – Київ : Наук. думка, 2001. – 381 с. – (Бібліотека школяра).
- Франко І. Оповідання / І. Франко. – Львів : Каменяр, 1979. – 309 с. – (Бібліотека "Карпати").
- Франко І. Оповідання. Борислав сміється : повість / І. Франко. – Київ : Дніпро, 1989. – 620 с. – (Бібліотека української класики "Дніпро").
- Франко І. Перехресні стежки. Лірика / І. Франко. – Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2010. – 366 с. – (Шедеври на всі часи). : іл.
- Франко І. Під України єднаймося прапор! : вибр. твори / І. Франко. – Київ : Країна Мрій, 2009. – 751 с. – (Бібліотека школяра)
- Франко І. Поезії. Мойсей. Украдене щастя : поема, драма з сіл. життя в 5 д. / І. Франко. – Київ : Дніпро, 1989. – 567 с. – (Бібліотека української класики "Дніпро").
- Франко І. Сонети / І. Франко. – Київ : Дніпро, 1984. – 119 с.
- Франко І. Украдене щастя / І. Франко. – Харків : Фоліо, 2013. – 155 с. – (Шкільна бібліотека української та світової літератури)
- Франко І. Україно, моя сердечна нене! : вірші та поеми / І. Франко. – Київ : Велес, 2007. – 190 с. – (Класика української літератури). На шпальтах газет і журналів Абліцов В. Задля слави України : Іван Франко претендував на Нобелівську премію разом із Р. Роланом, А. Франсом, П.
-

- Галдосом, Г. Брандесом... і ще 46-ма номінантами / В. Абліцов // Літературна Україна. – 2010. – 11 берез. – С. 8.

Десять заповідей І. Я. Франка народові України, які він дає в поемі «Мойсей»

- Шукай самого себе і вір в свої сили.
- Люби свою землю, а не шукай раю у чужих краях.
- Не заперечуй роль Вищої Сили у долі людини.
- Майбутнє віддалене у просторі і невідоме.
- Ідеал майбутнього людства лежить "поза межами можливого".
- Кожна людина повинна прирівнювати себе до ідеалу (духовне вдосконалення).
- Нема обітованої землі, а рай на землі — це поступ, рух це боротьба за утвердження духовних цінностей.
- Народ має пройти дорогами сумнівів і сподівань, які вже звідав І. Франко.
- Твори добро.
- Живи у мирі з усіма

Арифметика геніальності

(Франко в цифрах)

Що Франко великий – факт dokonаний і загальновизнаний.

Отже, Франко в цифрах – це...

- ~ 60 неповних років життя (27 серпня 1856 – 28 травня 1916).
- > 40 років активної творчої праці.
- У 9 років утратив батька (1865).
- У 16 – матір (1872).
- > 20 років студій: «тривіальна» (початкова) школа с. Ясениці Сільної (1862–1864) → «нормальна» Головна міська школа отців Василіян у Дрогобичі (1864–1867) → Дрогобицька реальна гімназія ім. Франца-Йосифа (1867–1875) → Львівський університет (1875– 1877, 1878–1879, з перервами) → Чернівецький університет (1890– 1891) → Віденський університет (1892–1893, докторат).
- Найраніший відомий нині вірш написано у 15 років («Великдень», 1871).
- Перші публікації в пресі – у 18 років (журнал «Друг», 1874).
- Перша поетична збірка – у 20 років («Баляди і розкази», 1876).
- Одружився у 30 років.
- Докторську дисертацію захистив у 37 років.
- 4 арешти через політичні переконання (1877, 1880, 1889 і 1892 рр.).
- 3 невдалі спроби стати депутатом галицького сейму та австрійського парламенту (1895, 1897, 1898 рр.). 1 Тихолоз Б. Велич без пафосу, або

- Франко в цифрах / Богдан Тихолоз // День. — 2012. — № 151 (вівторок, 28 серпня).
- 3 великих кохання (до Ольги Рошкевич, Юзефи Дзвонковської, Целіни Журовської).
- 1 дружина (Ольга з Хорунжинських, родом зі Слобідської України). 4-ро дітей (Андрій, Тарас, Петро, Анна).
- 27 років не мав у Львові власного помешкання, винаймаючи різні квартири, аж доки у 46 років (1902 р.) разом із родиною вселився до власного будинку, спорудженого на тодішній околиці міста – Софіївці (вул. Понінського, 4).
- 25-літній (1898) та 40-літній (1913) ювілеї творчої діяльності письменника урочисто відзначила громада.
- 19-ма чужими мовами володів.
- 5-ма мовами писав власні твори (більшість – українською, цілу низку – німецькою, польською, російською, болгарською).
- ~ 100 псевдонімів (Джеджалик, Мирон, Мирон Сторож, Мирон Ковалишин, Руслан, Іван Живий, Невідомий, Не-Давид, Не- Теофраст, Non severus, Vivus, Марко В-а, Один з молодіжи, Один з русинів міста Львова та багато ін.).
- > 6 000 творів.
- 10 поетичних збірок (книг віршів) та 1 збірка поем.
- ~ 50 поем.
- 10 творів великої прози.
- ~ 100 творів малої прози.
- ~ 3 000 наукових та публіцистичних праць з різних галузей знань та суспільного життя.
-

- Переклав українською твори близько 200 авторів із 14 мов та 37 національних літератур.
- > 220 окремих видань (книжок і брошур), у т. ч. > 60 збірок оригінальних і перекладних творів різних жанрів.
- > 5 000 одиниць зберігання в особистому архіві письменника (XVI–XX ст.).
- ~ 12 000 книг особистої бібліотеки. 50 томів найповнішого на сьогодні зібрання творів.
- ~ 100 томів – передбачуваний обсяг майбутнього повного зібрання.
- Портрет на банкоті номіналом 20 гривень.
- Багатотисячні молодіжні фестивалі «Франко Фест» та «Франко. Місія».
- Мільйони шанувальників в усьому світі.
- Багатомільйонні накладі численних видань творів різними мовами, у різних країнах.
- 1 (один) народ, якому Франко присвятив свій життєтворчий подвиг, – український.
- 1 (одна) держава, яка може повеличатися перед світом своїм Генієм і відповідальна за долю його спадщини, – Україна

Видатні люди про І. Я. Франка

«...У важкі часи безправ'я і темряви він був для Західної України і університетом, і енциклопедією, і академією наук, і народним, не затвердженим ніякою монаршою ласкою міністром культури та освіти...»

Павло Тичина

«...Титанічна діяльність Франка відбила національні воління розірваної між імперіями Романових і Габсбургів української землі... Шевченко народив, а Франко виховував українську націю... Він — геніальний поет. Саме як поета ми бачимо його поряд з найвидатнішими світовими майстрами, а в рідній літературі він чи не єдиний має право займати місце на недосяжній височині Шевченка»

Дмитро Павличко

«...Невеликий, хоч сильний мужчина. Велике чоло, сірі, трохи холодні очі, в лініях бороди щось енергійне, уперте ...А заговорить — і вже здивує, як ця невисока фігура росте й росте перед вами, мов у казці. Вам стане тепло й ясно од світла його очей, а його мова здається не словом, а сталлю, що б'є об кремін'я і сипле іскри. Сильна, уперта натура, яка цілою вийшла з житейського бою!... Тепер ще яскравіше зарисувалася могутня постать Франка і всі його заслуги, ще дорожчим став нам той чоловік... Адже Франків у нас не густо»

Михайло Коцюбинський

«Іван Франко — це розум і серце нашого народу. Це боротьба, мука і передчуття щастя України. України і людськості. ...Франко живе в народній пам'яті як великий Каменяр...»

Максим Рильський

«Франко був дуже точною, старанною людиною. Коли вже щось обіцяв, то виконував сумлінно і вчасно. Працював він багато і плідно, не любив витратити час на пусті балачки. Якщо брався за якусь роботу, то поринав у неї з головою. У вільний же час був ласкавим порадником, привітним господарем. Дуже помітна прикмета вдачі мого батька була швидкість. Він швидко вирішував будь-яку справу, швидко писав. Ця швидкість поєднувалась у нього з високою якістю, бо до слова він ставився надзвичайно вимогливо».

Тарас Франко, син І. Я. Франка

«Такі люди рідко родяться. Так багато страждання могли винести тільки інтелігенти. І яка гірка б не була історія їх життя, але з любов'ю треба зібрати всі і найдрібніші факти їхнього життя, праці, страждань. Бо йдемо... з печаттю їхнього духу...»

І. Лизанівський, секретар І. Франка

«...Після Шевченка не було в нас такої постаті. Отже не буде в нас перебільшення сказати, що Шевченко і Франко — це насправді ті два могутніх крила, які винесли українське слово, українську культуру на простори світові. Франко стоїть серед тих великих порадників, мислителів-гуманістів, до яких людство завжди буде звертатись...»

Олесь Гончар

«...Ми не можемо назвати, мабуть, жодної ділянки людського духу, в якій би не працював Іван Франко і в якій він би не був великий...»

Павло Загребельний

«...Франко — наш найкращий провідник, наш учитель, ясне сонце на українському небі...»

Василь Стефаник

«...Після Шевченка долю поводиря національного ідеалу українського народу прийняв І. Франко: це високе покликання гідно і з честю виконав...»

Симон Петлюра

«...Іван Франко своїм впливом, працею і прикладом виховував ціле молоде покоління, яке за його вказівками пішло на новий шлях...»

Уляна Кравченко

«...Щира, ніколи не удавана скромність цього надзвичайного і найбільшого таланту серед нас усіх».

Іван Труш

Електронні ресурси

- Книжки, пісні, кіно: 11 сучасних творів (про) Івана Франка. -
https://tvoemisto.tv/news/knyzhky_pisni_multfilmy_10_suchasnyh_tvoriv_pro_ivana_franka_95313.html
- Польські історики літератури про творчість Івана Франка . -
<https://lib.if.ua/franko/1332765516.html>
- Маловідомі факти про Івана Франка [Електронний ресурс] // АРМІЯІНFORM: [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Київ, 2021. – Режим доступу: <https://armyinform.com.ua/2020/05/malovidomi-fakty-pro-ivana-franka>
- Мінняйло О. Іван Франко був атеїстом і перекладав Біблію – 15 фактів про Каменяра [Електронний ресурс] / О. Мінняйло // Gazeta.ua : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Київ, 2006-2021. – Режим доступу: https://gazeta.ua/articles/history/_ivan-franko-buv-ateyistom-i-perekladav-bibliyu-15-f
- Морі Є. Іван Франко: 13 фактів до дня народження ідейного архітектора української нації [Електронний ресурс] / Є. Морі // Суспільне культура : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Київ, 2021. – Режим доступу: <https://suspilne.media/58388-ivan-franko-13-faktiv-do-dna-narodzenna-idejnogo->
- Франка, Лесю Українку та Шевченка "одягнули" в сучасний одяг [Електронний ресурс] // Конкурент : [сайт]. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Б. м.], 2020. – Режим доступу: <https://konkurent.ua/publication/52371/franka-lesu->

- Франко Іван Якович (1856-1916) [Електронний ресурс] // УКРЛІТ.ORG: [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2005-2021. – Режим доступу: http://ukrlit.org/franko_ivan_yakovych
- ІВАН ФРАНКОЇ МУЗИЧНА КУЛЬТУРА ПРИКАРПАТТЯ/ - <https://lib.if.ua/franko/1324469736.html>

